

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

15 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Roman Trzaskowski

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 15 października 2024 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej S. Z.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z 10 marca 2021 r., I ACa 813/19,

w sprawie z powództwa O. Wierzytelności Niestandaryzowanego

Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego z siedzibą w W.

przeciwko S. Z.

o zapłatę

oddala skargę kasacyjną.

Roman Trzaskowski

Władysław Pawlak

Karol Weitz

UZASADNIENIE

Pozwem z 19 czerwca 2017 r. powód O. Wierzytelności Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz od pozwanego S. Z. kwoty 782 071,49 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nakazem zapłaty z 30

czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu orzekł zgodnie z żądaniem pozwu Na skutek zarzutów pozwanego Sąd wyrokiem z 23 maja 2019 r. utrzymał w mocy nakaz zapłaty z 30 czerwca 2017 r. i orzekł o kosztach procesu. Sąd ustalił, że 14 grudnia 2009 r. pozwany zawarł z [...] Bank Polska S.A. umowę kredytu hipotecznego, na podstawie, której bank oddał do jego dyspozycji środki pieniężne w ustalonej w umowie wysokości, tj. w kwocie 528 000 zł, a pozwany zobowiązał się do ich zwrotu wraz z odsetkami w terminach ustalonych w umowie. Tytułem zabezpieczenia spłaty kredytu ustanowiona została hipoteka obciążająca nieruchomość, dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (... ..). Pozwany płacił raty kredytu w okresie od 5 lutego 2010 r. do 6 lutego 2012 r., czego następnie zaprzestał. Po uwzględnieniu ostatniej spłaconej raty dług kapitałowy wynosił 515 195,42 zł. wobec niewykonywania umowy przez pozwanego bank wypowiedział mu umowę 4 stycznia 2013 r. Skutkowało to rozwiązaniem umowy i natychmiastową wymagalnością całej niespłaconej kwoty kredytu wraz z kwotą odsetek umownych za okres obowiązywania umowy. Bank zobowiązał jednocześnie pozwanego do spłaty zadłużenia. Z powodu braku spłaty zadłużenia przez pozwanego bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny z 13 lutego 2013 r., zaopatrzony następnie w klauzulę wykonalności 14 marca 2013 r. postanowieniem Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu. Bank powołując się na tak powstały tytuł wykonawczy wystąpił o wszczęcie egzekucji, którą wszczął komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym Poznań- Grunwald i Jeżyce w Poznaniu.

18 kwietnia 2013 r. Biuro Regionalne TU E. S.A. zakończyło postępowanie likwidacyjne szkody z ubezpieczenia niskiego wkładu kredytu hipotecznego, udzielonego pozwanemu przez bank, wypłacając odszkodowanie na rzecz pozwanego. 6 sierpnia 2015 r. bank zawarł z powodem umowę przelewu wierzytelności, cedując na rzecz powoda całość praw i obowiązków wynikających z umowy kredytu hipotecznego. Powód wystąpił z wnioskiem o zmianę dotychczasowego wierzyciela hipotecznego w księdze wieczystej o numerze KW (... ..). Zgodnie z treścią aktualnego odpisu z księgi, wierzycielem z tytułu wierzytelności zabezpieczonej hipoteką kaucyjną umowną do kwoty 792 000 zł wobec pozwanego jest obecnie powód.

Pismem z 9 września 2015 r. powód zawiadomił pozwanego o cesji wierzytelności, a bank o jej sprzedaży na rzecz powoda

Dokonując oceny roszczenia powoda Sąd odrzucił zarzut przedawnienia spornej wierzytelności wskazując na art. 79 ust. 1 i 77 ustawy z 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1916, dalej jako „u.k.w.h.”), z których wynika, że w razie przelewu wierzytelności zabezpieczonej hipoteką na nabywcę przechodzi także hipoteka, a do przejścia hipoteki konieczny jest wpis w księdze wieczystej, a ponadto, że przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie narusza uprawnienia wierzyciela do zaspokojenia z nieruchomości obciążonej z wyjątkiem roszczenia o świadczenia uboczne. Skoro powód jest wpisany do księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości, to ma prawo dochodzić wierzytelności zabezpieczonej hipoteką.

Sąd powołał się ponadto na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 maja 2019 r. SK 31/17, w którym art. 77 u.k.w.h. został uznany za zgodny z Konstytucją RP, TK zaznaczył jednak w uzasadnieniu, że celem hipoteki jest stworzenie gwarancji efektywnej ochrony praw wierzyciela, dochodzenie ochrony przez dłużnika rzeczowego niebędącego dłużnikiem osobistym nie może wyłączać lub ograniczać uprawnień płynących z instytucji zabezpieczenia dla wierzyciela. Sąd podniósł, że zarzut przedawnienia nie zasługiwałby na uwzględnienie także z tego względu, że nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu powoduje przerwę biegu przedawnienia. Jednocześnie zgodnie z art. 123 k.c. każda czynność przed organem powołanym do egzekwowania roszczeń, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia także powoduje przerwę biegu przedawnienia i termin przedawnienia nie biegnie do czasu zakończenia postępowania egzekucyjnego. W niniejszej sprawie wierzyciel prowadził egzekucję co najmniej do czerwca 2016 r., wobec czego bieg przedawnienia nie rozpoczął się przed tym momentem i nie mógł upłynąć do dnia wytoczenia powództwa. Sąd ocenił ponadto, że brak podstaw do kwestionowania wpisu w księdze wieczystej zmiany wierzyciela hipotecznego. Uznał wreszcie, że wierzytelność powoda względem pozwanego w świetle okoliczności sprawy była wymagalna i objęta przelewem na rzecz powoda. Z tych względów sąd uznał powództwo za uzasadnione.

Apelację od wyroku z 23 maja 2019 r. złożył pozwany. Wyrokiem z 10 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił zaskarżony wyrok (I.) w ten sposób, że (1.) uchylił w całości nakaz zapłaty z 30 czerwca 2017 r. oraz (2.) zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 511 679,49 zł, zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości położonej w P., ul. [...], dla której Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniu prowadzi księgę wieczystą KW nr (... ..) do wysokości wpisanej hipoteki w kwocie 792 000 zł. oddalił powództwo w pozostałym zakresie (3.) a ponadto oddalił apelację pozwanego w pozostałym zakresie (II.) i orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego (III). Sąd Apelacyjny w zdecydowanej mierze podtrzymał ustalenia Sądu pierwszej instancji, w tym ustalenie, że, na dzień wypowiedzenia umowy kredytu zobowiązanie pozwanego z tytułu kapitału kredytu wynosiło 512 294,07 zł. Sąd Apelacyjny za nieudowodnione uznał roszczenie powoda w zakresie odsetek umownych w kwocie 19 333,55 zł i odsetek karnych w kwocie 173 535,50 zł i z tego względu w tym zakresie powództwo oddalił. Za niezasadne Sąd Apelacyjny uznał z kolei twierdzenie pozwanego o bezskuteczności wypowiedzenia umowy kredytu oparte na założeniu o niedopuszczalności zamieszczenia w jednym piśmie wezwania do zapłaty i oświadczenia o wypowiedzeniu kredytu. Sąd Apelacyjny ocenił, że warunkowe wypowiedzenie umowy kredytu będące skutkiem połączenia wymienionych oświadczeń w jednym piśmie jest dopuszczalne. Z tego względu uznał, że wypowiedzenie umowy kredytu dokonane przez bank 4 stycznia 2013 r. było skuteczne, a zadłużenie pozwanego 13 lutego 2013 r. wynosiło 512 294,07 zł tytułem kapitału i taka kwota objęta była bankowym tytułem egzekucyjnym wystawionym przez bank, z czego powód dochodził 511 679,49 zł, gdyż taka kwota objęta była umową przelewu.

Jako niezasadne Sąd Apelacyjny ocenił zarzuty pozwanego co do braku legitymacji czynnej powoda z powodu rzekomej nieważności przelewu z powodu niezapłacenia ceny sprzedaży za wierzytelność objętą przelewem oraz braku causy dla przelewu. Sąd Apelacyjny przyjął zarazem, że wierzytelność powoda uległa przedawnieniu przy założeniu, że miał do niej zastosowanie zgodnie z art. 118 k.c. trzyletni termin przedawnienia, gdyż wynikała ona z działalności gospodarczej,

a powód jako nabywca wierzytelności niebędący bankiem – ze względu na wyjątkowy charakter bankowych tytułów egzekucyjnych nie mógł powołać się na przerwę biegu przedawnienia roszczenia spowodowaną złożeniem wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi wystawionemu przez bank i wynikającą ze złożenia przezeń wniosku o wszczęcie egzekucji. Z tego powodu Sąd Apelacyjny ocenił, że sąd pierwszej instancji naruszył art. 123 § 1 pkt 1 k.c., jednak w okolicznościach sprawy przed skutkami przedawnienia powoda chronił art. 77 u.k.w.h. z wyjątkiem roszczenia powoda w zakresie odsetek za opóźnienie za okres po upływie przedawnienia roszczenia.

Sąd Apelacyjny uznając, że w sprawie zachodzą podstawy do zastosowania art. 319 k.p.c., orzekł w swoim wyroku o odpowiednim ograniczeniu odpowiedzialności pozwanego.

Skargę kasacyjną od wyroku z 10 marca 2021 r. złożył pozwany. Zarzucił naruszenie art. 382 w związku z art. 378 § 1 i z art. 232 k.p.c. art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. art. 328 § 2 i art. 386 §1 oraz art. 232 i 227 k.p.c., w związku z art. 6 k.c., art. 194 ust. 2 ustawy z 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, art. 509 §1 w związku z art. 65 § 2 k.c., art. 77 u.k.w.h., Na tych podstawach wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zarzuty kasacyjne pozwanego w całości dotyczą zagadnienia skuteczności przelewu spornej wierzytelności przez bank na rzecz powoda i w tym zakresie skupiają się na kwestionowaniu odnośnych ustaleń faktycznych sądów *meriti* oraz dokonanej przez nie oceny dowodów i z tego tytułu nie mogą odnieść skutku, gdyż w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne jest kwestionowanie ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Przedmiotowe zarzuty formułowane są przy założeniu istnienia alternatywnego w stosunku do ustalonego w sprawie stanu faktycznego (w szczególności w zakresie wadliwości określenia w umowie cesji spornej wierzytelności) i jako takie pozbawione są wszelkich podstaw. Podobnie rzecz przedstawia się ze sformułowaniem przez skarżącego wnioskiem o przedstawienie przez Sąd Najwyższy pytania

prejudycjalnego Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W tych okolicznościach skarga kasacyjna podlegała oddaleniu jako bezzasadna.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[a]

Roman Trzaskowski

Władysław Pawlak

Karol Weitz